

თავი 3 – ადამიანის უფლებების გაცნობა

წინასიტყვაობა

ილუსტრაციაზე გამოსახულია მთელი რიგი იმ საგნებისა, რომელიც კარგად არის ცნობილი ბავშვებისთვის და ახალგაზრდა თაობისთვის. ყოველი მათგანი შეიძლება წარმოვიდგინოთ, როგორც ადამიანის ან ბავშვის ერთ-ერთი უფლების სიმბოლო – კარავი (დასვენება), ქოლგა (დაცვა), თევში კერძით (ფიზიკური მოთხოვნილებები), წიგნი (განათლება, აზრის თავისუფლება), სათამაშო დათუნია (მოცალეობა და გართობა), დროშა (სახელმწიფოს მიერ მოქალაქის უფლებების დაცვა), პირველადი სამედიცინო დახმარების ნაკრები (სამედიცინო მომსახურება), კონვერტი (კომუნიკაციისა და გამოხატვის თავისუფლება), სახლი (საკუთრება). გლობუსი შეიძლება აღვიქვათ, როგორც ადამიანის უფლებათა საყოველთაო ხასიათის სიმბოლო. საგნები ერთმანეთის თავზეა განლაგებული და ჩვენ შეგვიძლია, წარმოვიდგინოთ, როგორ ბრუნავს თითოეული მათგანი. ამგვარად, ისინი ერთმანეთთან არიან დაკავშირებული და ერთ მთლიანობას ქმნიან. მთლიანობაში მათ გაცილებით მეტი მნიშვნელობა აქვთ, ვიდრე ცალ-ცალკე აღებულს. თუ ერთ-ერთ საგანს გამოვაცლით, მთელი სტრუქტურა ჩამოიშლება.

ეს ილუსტრაცია იმის მანიშნებელია, თუ რამდენად ძლიერი შეიძლება აღმოჩნდეს ერთი შეხედვით მარტივი სიმბოლო. ადამიანის უფლებების სიმბოლოებთან დაკავშირების სავარჯიშო შეიძლება მივცეთ მცირეწლოვან მოსწავლეებსაც, ისევე როგორც ზედა საფეხურის მოსწავლეებს, თავისთავად. ამით მათ საშუალება ეძლევათ, თავიანთი გამოცდილება ადამიანის უფლებებთან დაკავშირონ და გააანალიზონ მათ ცხოვრებაში ადამიანის უფლებების მნიშვნელობა. ამ თავში მოცემული რამდენიმე სავარჯიშო ამ მიდგომაზეა აგებული.

მოცემულ თავში წარმოდგენილი სავარჯიშოები ადამიანის უფლებებს ეხება – ადამიანის უფლებების შესახებ სწავლების ბირთვს. სხვა თავებში ყურადღება გამახვილებულია, მაგალითად, ღირებულებებზე, რაც ხაზს უსვამს ადამიანის უფლებების დაცვის საშუალებით სწავლებას – სადაც ადამიანის უფლებების დაცვა წარმოადგენს პედაგოგიურ მიდგომას. მოცემული სავარჯიშოები ემსახურება ადამიანის უფლებების შესწავლას:

- ადამიანის უფლებების ცოდნა: მოსწავლეებმა დეტალურად იციან ადამიანის ერთი ან რამდენიმე უფლების შესახებ და ესმით მათი ძირითადი პრინციპები;
- ადამიანის უფლებების კითხვა – აუჩქარებლად და ყურადღებით, რადგან ყოველ სიტყვას აქვს თავისი მნიშვნელობა;
- ადამიანის უფლებების კავშირი ყოველდღიურ ცხოვრებასთან; მოსწავლეები განიხილავენ თავიანთ გამოცდილებას, სურვილებსა და მოთხოვნილებებს ადამიანის უფლებათა ჭრილში.

ეს მიდგომა შეიძლება გამოყენებულ იქნას ყველა ასაკობრივ ჯგუფში.

ზოგიერთი სავარჯიშო ეფუძნება პრაქტიკული სწავლის პრინციპს. მოსწავლეები ამზადებენ პოსტერს ან ავსებენ საგანძურის სკივრს და ქმნიან სიმბოლოებს, რომლებიც ადამიანის გარკვეულ უფლებებს უკავშირდება. მსგავსი სავარჯიშოები მოსწავლეებში შემოქმედებით უნარს აღვიძებს და განსხვავდება სტანდარტული, ტექსტზე დაფუძნებული მიდგომისაგან.

ყველა სავარჯიშო კლასში გულდასმით განხილვას მოითხოვს. მოსწავლეებმა უნდა გააცნობიერონ, რომ ადამიანის უფლებები შეიძლება დარღვეულ იქნას და, შესაბამისად, საჭიროა მათი დაცვა კანონით, ამ კანონის აღსრულების საშუალებებით (პოლიცია, სადამსჯელო სისტემა).

მოზრდილ მოსწავლეებთან შესაძლებელია დამატებითი სამუშაოს ჩატარება. ადამიანის უფლებები ძირითადი უფლებებია, რაც იმას ნიშნავს, რომ არც ერთ სახელმწიფოს არ სჭირდება, მიანიჭოს და არა აქვს უფლება, ჩამოართვას იგი თავის მოქალაქეებს. მოსწავლეებს წარმოდგენა უნდა ჰქონდეთ ადამიანის უფლებების შესახებ არსებული ძირითადი დოკუმენტების შესახებ, როგორცაა ადამიანის უფლებების ევროპული კონვენცია. მათ უნდა ესმოდეთ, რომ ჩვენს უფლებებს აქვს საზღვრები და ამ საზღვრებს სხვათა უფლებების დაცვა განსაზღვრავს. ჩვენ თავად უნდა განვსაზღვროთ, როგორ განვახორციელოთ ეს, სხვა შემთხვევაში კანონმდებლებს და მოსამართლეებს მოუწევთ, მიიღონ გადაწყვეტილება ამის თაობაზე. როგორც ევროპის საბჭოს ან არასამთავრობო ორგანიზაციათა ანგარიშებიდან ვიგებთ, ზოგ შემთხვევაში ადამიანის უფლებების დამრღვევის როლში სახელმწიფო გვევლინება. ამ შემთხვევაში, მოქალაქეებს აქვთ უფლება, მიმართონ ეროვნულ საკონსტიტუციო სასამართლოებს ან ადამიანის უფლებათა ევროპულ სასამართლოს სტრასბურგში.

სავარჯიშო 3.1. – ადამიანის უფლებების პოსტერი

საგანმანათლებლო მიზანი:

მოსწავლეები ეცნობიან ადამიანის უფლებების შემდეგ ასპექტებს: მათი ძირითადი სტრუქტურა (ვინ სარგებლობს ადამიანის უფლებებით – შინაარსი – უზრუნველყოფის საშუალებები); ადამიანის უფლებების დარღვევის პრობლემა; ადამიანის უფლებების დაცვის საშუალებები.

მოსწავლეებს უვითარდებათ კითხვის უნარი.

მოსწავლეებს უვითარდებათ შემოქმედებითი უნარი.

რესურსები:

დიდი ფორმატის ფურცლები, A4 ფორმატის სხვადასხვა ფერის ფურცლები, კალმები, მაკრატლები, წებო, ძველი ჟურნალ-გაზეთები, სურათები და ფოტოები; ადამიანის უფლებათა ევროპული კონვენციის ან ადამიანის უფლებათა საყოველთაო დეკლარაციის ტექსტი.

მსვლელობა

1. მოსწავლეები ქმნიან ოთხკაციან ჯგუფებს.
2. მასწავლებელი მოსწავლეთა თითოეულ ჯგუფს ადამიანის უფლებათა დოკუმენტიდან ამონარიდ თითო მუხლს ურიგებს. ზედა საფეხურის მოსწავლეებს შეუძლიათ, თავად აირჩიონ მუხლი და ახსნან თავიანთი არჩევანის მიზეზი (იხ. საფეხური 4).
3. თითოეული ჯგუფი ამზადებს ადამიანის უფლებებისადმი მიძღვნილ პოსტერს. პოსტერი შემდეგი ნაწილებისგან შედგება:
 - ა) სათაური, რომელიც წარმოადგენს ადამიანის ერთ-ერთ უფლებას;
 - ბ) ამონარიდი ადამიანის უფლებათა ევროპული კონვენციიდან ან ადამიანის უფლებათა საყოველთაო დეკლარაციიდან.
 - გ) სურათი, რომელიც სიმბოლურად გამოხატავს ადამიანის ამ უფლებას (მაგ. მანქანა – თავისუფალი გადაადგილების უფლება, ან დახურული კარი – პირადი ცხოვრების ხელშეუხებლობის უფლება).
 - დ) ადამიანის მოცემული უფლების სტრუქტურის ანალიზი (მაღალ კლასებში, მაღალი მოსწრების მქონე მოსწავლეებთან), იმის მიხედვით, თუ:
 - ვინ სარგებლობს ამ უფლებით;
 - რაში მდგომარეობს მისი არსი (რას იცავს ან პრივილეგიას რას ანიჭებს);
 - უზრუნველყოფისა და აღსრულების საშუალებები;³
 - ე) სიმბოლო (მაგ. ბორბალი ან საჭე – თავისუფალი გადაადგილება, ან ტუჩები – გამოხატვის თავისუფლება).
4. მოსწავლეები წარადგენენ და განიხილავენ თავიანთ პოსტერებს კლასში.

³ იხ. ივს ლადორი, *ადამიანის უფლებათა ევროპული კონვენციის სახელმძღვანელო*, ჟენევა/სტრასბურგი, 1997 წელი, გვ.53 (როგორ იქმნება ადამიანის უფლება?)

გაგრძელება

პოსტერზე შეიძლება აისახოს ადამიანის მოცემული უფლების დარღვევის მაგალითები და მათზე რეაგირების საშუალებები.

ვარიანტი

როგორც ზემოთ აღვნიშნეთ, პოსტერის სტრუქტურა შესაძლებელია შევცვალოთ იმისდა მიხედვით, თუ რა ასაკობრივი ჯგუფის მოსწავლეებია კლასში წარმოდგენილი და რამდენად იცნობენ მოსწავლეები ადამიანის უფლებებს. მოცემული სავარჯიშო შეიძლება გამოყენებულ იქნას, როგორც ადამიანის უფლებათა შესწავლის დასაწყის ეტაპზე, მოსწავლეთათვის თემის გასაცნობად, ასევე, შესწავლილი მასალის გასამეორებლად.

უფროსი ასაკის მოსწავლეებთან, სავარჯიშოზე მუშაობისას უნდა გაითვალისწინოთ ისეთი ასპექტები, როგორცაა იმის განსაზღვრა, თუ რომელ კატეგორიას განეკუთვნება ადამიანის მოცემული უფლება (ადამიანის თავისუფლების მინიჭება, თანასწორობის დაცვა, სოციალური უფლების მინიჭება). ასპექტების განსაზღვრა შესაძლებელია ასაკობრივი ჯგუფების მიხედვით.

ამ სავარჯიშოს შესრულებით, მოსწავლეები ეცნობიან ადამიანის ერთ რომელიმე უფლებას. აქედან გამომდინარე, რეკომენდებულია სავარჯიშოს კომბინირება სხვა სავარჯიშოებთან, რომლებიც ადამიანის უფლებებს ეხება, მაგალითად, მოსწავლეების პირად გამოცდილებას, ადამიანის უფლებათა დარღვევასა და მათ აღდგენას და ადამიანის უფლებათა საყოველთაობის შესახებ მსჯელობას.

სავარჯიშო 3.2. – თოკები

საგანმანათლებლო მიზანი:

ამ სავარჯიშოში, ადამიანის უფლებების შესახებ სწავლების შესავალის სახით, მოსწავლეები ეცნობიან ადამიანთა მოდგმის საერთო წარმომავლობისა და დედამიწის, როგორც ჩვენი საერთო სახლის თეორიათა გლობალურ პერსპექტივას. მიუხედავად იმისა, სად ვცხოვრობთ და რა გარემოში, ჩვენ, ადამიანებს გვაერთიანებს ის, რომ ყველანი ერთი წარმომავლობისა ვართ და ჩვენი საერთო სახლია დედამიწა. სავარჯიშოში, მოსწავლეებისთვის აღქმის გამარტივების მიზნით, გამოყენებულია უზარმაზარი რიცხვების ვიზუალიზაციის მეთოდი.

შენიშვნა:

სავარჯიშო განსხვავებულია სახელმძღვანელოში მოცემული სხვა სავარჯიშოებისაგან, ვინაიდან ჯგუფური მუშაობის ნაცვლად მოსწავლეები ისმენენ მასწავლებლის ლექციას.

რესურსები:

ორი თოკი, სიგრძით 4.8 და 6.7 მეტრი. მსოფლიო რუკა ან გლობუსი.

მსვლელობა

1. მასწავლებელი უჩვენებს მოსწავლეებს 4.8 მეტრი სიგრძის თოკს და საშუალებას აძლევს, მიხვდნენ და დაადგინონ, რა სიგრძის არის იგი. მას შემდეგ, რაც მოსწავლეები შეთანხმდებიან, რომ თოკი 4.8 მეტრი სიგრძის არის, მასწავლებელი სთხოვს, გამოთვალონ თოკის სიგრძე მილიმეტრებში.
2. 4 800 მილიმეტრი სიმბოლურად უკავშირდება დედამიწის ასაკს, ვინაიდან მეცნიერული გათვლებით მიჩნეულია, რომ დედამიწა 4 800 000 000 წლისაა.
3. მასწავლებელი მოსწავლეებს უამბობს დედამიწის შექმნის შესახებ და მისი ისტორიიდან ძირითად მოვლენებზე ამახვილებს მათ ყურადღებას, თოკის თითოეული მილიმეტრი ერთი მილიონი წელია. რამდენი ხანია, რაც ადამიანი გაჩნდა დედამიწაზე? იგი მოსწავლეებს უჩვენებს თოკის ბოლო ორ მილიმეტრს და ადარებს მას თოკის დანარჩენ ნაწილს. შესაძლოა ადამიანი არც თუ ისე მნიშვნელოვანი იყოს დედამიწის ისტორიისთვის, როგორც ჩვენ გვგონია? ან იქნებ ჩვენ უნდა ვიზრუნოთ იმ პლანეტაზე, რომლის მკვიდრნიც ვართ?
4. მასწავლებელი მოსწავლეებს ადამიანის ისტორიაზე აწვდის მცირე ინფორმაციას. რამდენადაც ჩვენთვის ცნობილია, ადამიანის მოდგმა პირველად აფრიკის კონტინენტზე გაჩნდა. ყველა ჩვენგანის პირველი წინაპარი აფრიკელია! შემდეგ ადამიანები აფრიკიდან სხვადასხვა ტერიტორიაზე გაიფანტნენ და საბოლოოდ მთელ დედამიწაზე დასახლდნენ. დღეს ჩვენ ბევრ ქვეყანას და უამრავ ჯგუფს ვქმნით, ვლაპარაკობთ ბევრ, განსხვავებულ ენაზე და გვაქვს სხვადასხვა რელიგია თუ კულტურა, მაგრამ წარმომავლობა ყველა ჩვენგანს ერთი აქვს.
5. მასწავლებელი მოსწავლეებს მეორე თოკს უჩვენებს. მოსწავლეები კვლავ ცდილობენ, დაადგინონ მისი სიგრძე. დღეს დედამიწის მოსახლეობა 6.7 მილიარდს შეადგენს.⁴ თოკის სიგრძის ერთი მილიმეტრი 1 მილიონ ადამიანს შეესაბამება. თოკის საშუალებით მასწავლებელი ახდენს ზოგიერთი დიდი ქვეყნის მოსახლეობის რაოდენობის ვიზუალიზაციას. როგორია ჩვენი ქვეყნის მოსახლეობის შეფარდება მსოფლიო მოსახლეობასთან? ზოგიერთი ადამიანი მსოფლიოს „ჩემიანებად“ და „უცხოელებად“ ყოფს. თოკის მაგალითზე შეგვიძლია დავინახოთ, რომ მსოფლიო მოსახლეობის უმრავლესობა „უცხოელია“! მაგრამ ჩვენ ყველას ჩვენი პლანეტა – დედამიწა გვაერთიანებს და ჩვენ, მისმა მკვიდრებმა, უნდა ვისწავლოთ, როგორ ვიცხოვროთ ერთად ამ პლანეტაზე. გაერთიანებული ერების ორგანიზაციის ფარგლებში, მსოფლიო ქვეყნებმა გადაწყვიტეს, მიუხედავად იმისა, რომ ჩვენ ერთმანეთისგან განვსხვავდებით და სხვადასხვა ადგილზე ვცხოვრობთ, ყველას საერთო უფლებები გვაქვს.

⁴ საჭიროების შემთხვევაში, მასწავლებელმა ეს მონაცემი უნდა გადაამოწმოს და შესაბამისად შეცვალოს თოკის სიგრძე; ამ წიგნის გამოცემის პერიოდში ეს მონაცემი უტოლდებოდა 6.7 მილიარდს (2008).

გაგრძელება

ამ შესავალის შემდეგ მასწავლებელს შეუძლია გააგრძელოს ლექცია და განიხილოს ისეთი საკითხები, როგორცაა გარემოს დაცვა, ადამიანის უფლებები ზოგადად, ცრურწმენები და სტერეოტიპები (იხ. თავი „როგორ აღვიქვამთ გარშემოცოფებს“), გეოგრაფიასა და საერთაშორისო ურთიერთობებთან დაკავშირებული საკითხები.

სავარჯიშო 3.3. – ადამიანის უფლებათა ხე

საგანმანათლებლო მიზანი:

მოსწავლეები შეიმუშავენ კონცეპტუალურ ჩარჩოს, რომლის ფარგლებშიც განიხილავენ ადამიანის უფლებებს.

რესურსები:

ფლომასტერები, დიდი ფორმატის ფურცლები კედელზე გასაკრავად.

მსვლელობა

1. მოსწავლეები ქმნიან სამ-ხუთკაციან ჯგუფებს.
2. მასწავლებელი სთხოვს მოსწავლეებს, დახატონ ლამაზი ხე და დაარქვან მას „ადამიანის უფლებათა ხე“. ხის ღეროს ძირში მათ უნდა დააწერონ „ადამიანის უფლებები“.
3. ადამიანის უფლებათა ხეს უნდა ჰქონდეს რამდენიმე ძირითადი ვარჯი, რომელთა რაოდენობა შეესაბამება მოსწავლეთა მოსაზრებებს იმ ძირითადი ცნებების შესახებ, რომელსაც მოიცავს ადამიანის უფლებები. ამ ძირითადი ვარჯების განშტოებაზე არის ტოტები, რომლებსაც მოსწავლეები უკავშირებენ ძირითადი ცნებების მაგალითებს.
4. მოსწავლეთა ჯგუფებს ამ სამუშაოს შესასრულებლად ეძლევათ გარკვეული დრო, რის შემდეგაც, ისინი კედელზე აკრავენ თავიანთ ნამუშევრებს და კლასს აცნობენ მათ. პოსტერები კედელზე გაკრული რჩება, როგორც დეკორაციები და, ასევე, შესაძლებელია მათი გამოყენება ადამიანის უფლებათა შესახებ სწავლების შემდგომ გაკვეთილებზე.

გაგრძელება

მას შემდეგ, რაც მოსწავლეები ერთმანეთს ადამიანის უფლებების შესახებ საკუთარ მოსაზრებებს გაუზიარებენ, მასწავლებელს შეუძლია, გააცნოს მათ ადამიანის უფლებები ან ბავშვთა უფლებები უფრო დეტალურად და პარალელი გაავლოს მოსწავლეების მოსაზრებებსა და ადამიანის არსებულ და საყოველთაოდ მიღებულ უფლებათა შორის.

სავარჯიშო 3.4. – გასეირნება საჰაერო ბუშტით

საგანმანათლებლო მიზანი:

მოსწავლეები ეცნობიან ადამიანის უფლებების საყოველთაო ღირებულებებს. ისინი ხვდებიან, რომ ადამიანის ზოგიერთი უფლება მეორეში იგულისხმება, მაგრამ ადამიანის უფლებათა სისტემაში მნიშვნელოვანია, დაცულია თუ არა სათითაოდ ყოველი უფლება.

მოსწავლეები აცნობიერებენ, რომ ადამიანის უფლებები ხელშეუვალია და ამ უფლებების თვითნებური გაუქმება დიქტატურას უკავშირდება.

შენიშვნა:

სავარჯიშო შეიძლება გამოყენებულ იქნეს ადამიანის უფლებათა შესახებ გაკვეთილების ციკლის დასაწყისში ან მის ბოლოს.

რესურსები:

ფურცლები და კალმები, სასურველია დიდი ზომის ფურცლები კედელზე გასაკრავად; უფლებათა ჩამონათვალი, რომლებს შორისაც მოსწავლეები აკეთებენ არჩევანს.

მსვლელობა

1. მასწავლებელი უძღვება თამაშს. მოსწავლეები ქმნიან ხუთ-ექვსკაციან ჯგუფებს. თითოეულ ჯგუფს გადაეცემა თითო პოსტერი და ფლომასტერები. მოსწავლეები ხატავენ საჰაერო ბუშტს ოკეანის თავზე. პოსტერზე მაგრდება ათი ბალასტის (სამძიმე) ტომარა, რომლებიდანაც თითოეული სიმბოლოურად გამოხატავს ადამიანის თითო უფლებას (ჩამონათვალი იხილეთ ქვევით).
2. თამაში იწყება. მოსწავლეებმა უნდა წარმოიდგინონ, რომ ამ „ადამიანის უფლებათა საჰაერო ბუშტით“ მგზავრობენ. ბუშტი დაშვებას იწყებს და მგზავრებმა ბალასტის რამდენიმე ტომარა უნდა გადააგდონ საჰაერო ბუშტიდან, რათა თავიდან აიცილონ სერიოზული კატასტროფა.

მოსწავლეთა ამოცანას წარმოადგენს არჩევანის გაკეთება ადამიანის იმ უფლებებს შორის, რომლებიც თამაშში ბალასტის ტომრების სახით არის წარმოდგენილი. მათ, არჩევანის გაკეთებისას, მოუწევთ შემდეგი კრიტერიუმების გამოყენება: არის რომელიმე უფლება ისეთი, რომელიც მეორეში იგულისხმება? რომელი უფლებაა განსაკუთრებით მნიშვნელოვანი დემოკრატიისთვის? ჩვენი პირადი საჭიროებისთვის?
3. ასეა თუ ისე, საჰაერო ბუშტი ძირს მიექანება და მეტი ბალასტის თავიდან მოშორებაა საჭირო, რეგულარული ინტერვალებით. მას შემდეგ, რაც ოთხ ან ხუთ ტომარას გადააგდებენ, საჰაერო ბუშტი მშვიდობით დაეშვება მიწაზე.
4. საბოლოოდ მთელი კლასის მიერ ხორციელდება შედეგების შეჯამება. ყოველი ჯგუფი წარადგენს საკუთარ სიას და ხსნის, რითი ხელმძღვანელობდნენ არჩევანის გაკეთებისას. მოსწავლეთა ჯგუფები ერთმანეთს ადარებენ საკუთარ შედეგებს. არის განსხვავება მათ არჩევანში? დეტალური მოხსენებები ჯგუფური სამუშაოს შესახებ ურიგო არ იქნება. რთული იყო შეთანხმების მიღწევა? გაგიჭირდათ პრიორიტეტი მიგენიჭებინათ რომელიმე უფლებისადმი, სხვა უფლების დათმობით? სასურველია, მოსწავლეები შეთანხმდნენ იმაზე, რომ ადამიანის ყველა ჩამოთვლილი უფლება მნიშვნელოვანია, მაგრამ ადამიანთა სხვადასხვა ჯგუფი სხვადასხვა უფლებას ანიჭებს პრიორიტეტს, როდესაც საქმე არჩევანზე მიდგება.

მოქმედ კონსტიტუციაში, რომელიმე ამ უფლების გაუქმება სერიოზულ ზიანს აყენებს დემოკრატიას. ადამიანის უფლებები თანდაყოლილი უფლებებია და, აქედან გამომდინარე, ხელშეუვალი. საჰაერო ბუშტით გასეირნება იყო იმ სიტუაციის სიმულაცია, რომელიც, იმედი გვაქვს, არასოდეს განხორციელდება – დიქტატურა.

თუ მოსწავლეები ეჭვის ქვეშ დააყენებენ თამაშის წესებს და ჩათვლიან რომ ეს წესები უსამართლო იყო ზემოთ ხსენებული თვალსაზრისით, სწავლის მიზანი მიღწეულია.

შესაძლებელია ამ შემაჯამებელი ეტაპის გავრცობა: ამ უფლებათაგან რომელია შესული ქვეყნის კონსტიტუციაში და როგორ არის იგი დაცული/უზრუნველყოფილი.

გაგრძელება

თუ სავარჯიშო სრულდება მცირეწლოვან მოსწავლეებთან, ბალასტის შინაარსი – უფლებები – უნდა შეიცვალოს ისეთი საგნებით, რომლებიც ბავშვებისთვის კარგად არის ცნობილი, მაგალითად, „თავისუფალი არჩევნები“ უნდა შეიცვალოს „სათამაშოებით“. შემაჯამებელ ეტაპზე ეს საგნები უნდა დავაკავშიროთ ბავშვთა უფლებებთან.

მასალა

ინფორმაცია

ბალასტის (სამძიმ) ტომრებში მოთავსებულია შემდეგი უფლებები:

- თავისუფალი არჩევნები
- საკუთრების (განკარგვის) თავისუფლება
- ქალისა და მამაკაცის თანასწორობა
- სუფთა და ჯანსაღი გარემო
- ჯანსაღი საკვებისა და სუფთა წყლის ხელმისაწვდომობა
- განათლების უფლება
- აზროვნების, სინდისისა და რელიგიის თავისუფლება
- ყველა მოქალაქის უზრუნველყოფა სამოსითა და საცხოვრებლით
- პირად ცხოვრებაში ჩაურევლობა
- გადაადგილების თავისუფლება

სავარჯიშო 3.5. – სურვილები და საჭიროებები

საგანმანათლებლო მიზანი:

მოსწავლეები ასხვავებენ ერთმანეთისაგან, თუ რა უნდათ და რა ესაჭიროებათ სინამდვილეში.

რესურსები: ფურცლები, კალმები, მაკრატლები.

მსვლელობა

1. მასწავლებელი სთხოვს მოსწავლეებს, ფურცლებზე დახატონ ის, რაც, მათი აზრით, მათ სჭირდებათ (მასწავლებელს შეუძლია, წინასწარ გამზადებული დაჭრილი ფურცლები მიაწოდოს ამისთვის მოსწავლეებს, ან მოსწავლეები თავად ამოჭრიან მათ მიერ დახატულ სურათებს). თითო მოსწავლე ასრულებს 8 – 10 ნახატს.
2. როდესაც ყველა მოსწავლე დაასრულებს სამუშაოს, მასწავლებელი მათ ჯგუფებად ყოფს.
3. ყოველი ჯგუფი უნდა შეთანხმდეს, ჯგუფის ყველა წევრის მიერ შესრულებული ნახატების საერთო რაოდენობიდან ამოირჩიოს სულ ხუთი ნახატი. მხოლოდ ხუთი მნიშვნელოვანი რამ უნდა დარჩეს მაგიდაზე. შემდეგ ჯგუფებს შორის მიმდინარეობს საკუთარ არჩევანთან დაკავშირებული ახსნა-განმარტებების გაცვლა-გამოცვლა. ჯგუფების არჩევანი ერთნაირია?

გაგრძელება

მასწავლებელი საკლასო ოთახში ჭიმავს საკიდებიან თოკს და ზედ კიდებს მოსწავლეების მიერ შესრულებულ ნახატებს. მოსწავლეები განიხილავენ, რომელი ნახატი ჩამოხსნან თოკიდან, ის, რაც მათ სინამდვილეში არ სჭირდებათ. საბოლოოდ, თოკზე უნდა დარჩეს მხოლოდ ხუთი ნახატი. შეძლებენ მოსწავლეები შეთანხმდნენ რომელი ხუთი დატოვონ თოკზე?

სავარჯიშო 3.6. – საგანძურის სკივრი

საგანმანათლებლო მიზანი:

მოცემული სავარჯიშო განკუთვნილია ექვს წლამდე ასაკის ბავშვებისთვის. მოსწავლეები ეცნობიან, რომ ბავშვებს აქვთ უფლებები, აცნობიერებენ, რომ ასეთი უფლებები არსებობს და საჭიროა მათი დაცვა.

რესურსები:

საგანძურის სკივრი უნდა წარმოადგენდეს ძალიან ლამაზ ყუთს, რომელსაც მოსწავლეები თავად აფორმებენ და ავსებენ (საგაზეთო სტატიებით, გაეროს ბავშვთა ფონდის (UNICEF) პიქტოგრამებით, რომლებიც ბავშვთა უფლებებს გამოხატავს, თოჯინებით და სხვადასხვა ნივთით).

მსვლელობა

1. დასაწყისში სკივრში მოთავსებულია:

- ორი პიქტოგრამა: ერთ-ერთი ამ ორიდან გამოხატავს თანასწორობის უფლებას, მეორე - შეზღუდული ფიზიკური და გონებრივი შესაძლებლობების მქონე პირთა უფლებას დახმარების მიღებაზე;
- ორი თოჯინა, რომელიც გვატემალელი ბავშვების სიმბოლოა.

2. იმ საგნების შეგროვებითა და საგანძურის სკივრში მოთავსებით, რომლებიც ბავშვთა უფლებების სიმბოლოებს წარმოადგენს, მოსწავლეები აცნობიერებენ ამ უფლებათა მნიშვნელობას. საგანძურის სკივრის პროექტი სასურველია გაგრძელდეს ზოგადსაგანმანათლებლო სკოლის დაწყებითი საფეხურის განმავლობაში.

3. გარდა იმისა, რომ ბავშვებს აქვთ საერთო საგანძურის სკივრი, თითოეულ მათგანს საკუთარი საგანძურის სკივრიც უნდა ჰქონდეს.